

Teresa Olearczyk

Cisza w edukacji szkolnej

Kraków 2016

Rada Wydawnicza Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego:
Klemens Budzowski, Maria Kapiszewska, Zbigniew Maciąg, Jacek M. Majchrowski

Recenzja: prof. zw. dr hab. Stanisław Palka

Projekt okładki: Oleg Aleksejczuk

Rysunek na okładce: prof. zw. dr hab. Stanisław Rodziński

Adiustacja: Daria Podgórska

978-83-65208-60-6

Copyright© by Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
Kraków 2016

Żadna część tej publikacji nie może być powielana ani magazynowana
w sposób umożliwiający ponowne wykorzystanie,
ani też rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie
za pomocą środków elektronicznych, mechanicznych, kopiujących,
nagrywających i innych, bez uprzedniej pisemnej zgody właściciela praw autorskich

Na zlecenie:

Krakowskiej Akademii
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
www.ka.edu.pl

Wydawca:
Oficyna Wydawnicza AFM,
Kraków 2016

Sprzedaż prowadzi:
e-mail: ksiegarnia@kte.pl

Skład: Oleg Aleksejczuk

Druk i oprawa: Wydawnictwo Platan

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

CZĘŚĆ I. PODSTAWY TEORETYCZNE

Rozdział 1. O istocie ciszy.....	25
1.1. Cisza a milczenie.....	25
1.2. Cisza w ujęciu socjologicznym i w aspekcie filozofii.....	30
1.3. Psychologiczny aspekt ciszy.....	35
1.4. Wymiar ciszy w szkole.....	46
Rozdział 2. Cisza w procesie wychowania i samowychowania.....	53
2.1. Cisza jako wartość w wychowaniu	53
2.2. Systematyka wartości ciszy.....	59
2.3. Nauczyciel i uczeń – potrzeba samodoskonalenia relacji	61
Rozdział 3. Cisza w procesie nauczania.....	69
3.1. Zadania szkoły w XXI wieku.....	69
3.2. Techniki nauczania ciszy w edukacji.....	76

CZĘŚĆ II. METODOLOGIA BADAŃ

Rozdział 4. Metody badań własnych	85
4.1. Przedmiot i cel badań.....	86
4.2. Problemy badawcze.....	89
4.3. Zmienne i wskaźniki.....	91
4.4. Metody, techniki i narzędzia badawcze.....	92
4.5. Miejsce i czas badań	95
4.6. Charakterystyka badanych grup	96
4.7. Organizacja i przebieg badań	102

CZĘŚĆ III. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ

Rozdział 5. Stosunek dyrektorów do ciszy w szkole	107
5.1. Poziom hałasu w badanych szkołach	107
5.2. Wychowawcza wartość ciszy i zarządzanie ciszą przez nauczycieli.....	111
Rozdział 6. Cisza w rozumieniu uczniów i nauczycieli	125
6.1. Rozumienie ciszy przez uczniów szkół podstawowych, uczniów gimnazjów oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych	126
6.2. Cisza w rozumieniu nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów oraz nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych	137
6.3. Analiza porównawcza wypowiedzi poszczególnych badanych grup .	146
Rozdział 7. Cisza w komunikacji interpersonalnej w ocenie uczniów i nauczycieli	153
7.1. Komunikacja między uczniami szkół podstawowych.....	154
7.2. Ocena relacji interpersonalnych w percepcji uczniów gimnazjów	157
7.3. Relacje interpersonalne w ocenie uczniów szkół ponadgimnazjalnych	160
7.4. Znaczenie ciszy w komunikacji interpersonalnej w ocenie nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów oraz nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych.....	163
7.5. Ocena sposobu komunikacji – analiza porównawcza wypowiedzi uczniów i nauczycieli ze wszystkich stopni badanych szkół	168
Rozdział 8. Cisza w przestrzeni szkolnej w percepcji uczniów i nauczycieli	175
8.1. Cisza w przestrzeni szkolnej w ocenie uczniów szkół podstawowych, gimnazjów oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych	176
8.2. Hałas w szkole w ocenie nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów oraz nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych.....	192
8.3. Analiza porównawcza oceny hałasu przez nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	213
Rozdział 9. Cisza w przestrzeni społecznej w percepcji uczniów i nauczycieli	221
9.1. Zachowanie ciszy w przestrzeni społecznej w opinii uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	222

- 9.2. Środowiska wychowawcze promujące ciszę w percepcji nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych 238
- 9.3. Analiza porównawcza odpowiedzi uczniów i nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadpodstawowych 245

Rozdział 10. Działania profilaktyczne podejmowane przez szkoły celem promowania ciszy – wypowiedzi nauczycieli 249

10.1. Działania promujące ciszę podejmowane przez nauczycieli szkół podstawowych i nauczycieli gimnazjów 249

10.2. Działania profilaktyczne wdrażające do kultury ciszy, podejmowane przez nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych 256

10.3. Analiza porównawcza wypowiedzi uczniów i nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych dotyczących promowania ciszy w szkole 260

Rozdział 11. Wpływ architektury budynku na poziom ciszy w szkole 263

Podsumowanie – wnioski i postulaty 271

Bibliografia 277

Spis tabel 289

Spis wykresów 291

Le silence dans l'éducation scolaire 295

Silence in school education 299

Il silenzio nell'educazione scolastica 303

Тишина в школьном образовании 307

Cisza w edukacji szkolnej 311